מחשבת קצרה על הדף

הרב יחזקאל הרטמן

SHORT MACHSHAVA ON THE DAF

חולין ק

עניין: במחלוקת אי מבני יעקב נאסר או בסיני נאמר

רמב"ם – פירוש המשניות

כרבי יהודה: ושיש לנו על העיקר הגדול הנכלל במשנה הזאת והוא מה שאמר מסיני נאסר לפי שאתה הראית לדעת שכל מה שאנו מרחיקים או עושים היום אין אנו עושין אלא במצות הקב"ה ע"י משה רבינו ע"ה לא שהקב"ה אמר זה לנביאים שלפניו כגון זה שאין אנו אוכלין אבמ"ה אינו מפני שהקב"ה אסרו [אותו] לנח אלא לפי שמשה אסר עלינו אבמ"ה במה שצוה בסיני שיתקיים איסור אבמ"ה וכמו כן אין אנו מלין מפני שאברהם אבינו ע"ה מל עצמו ואנשי ביתו אלא מפני שהקב"ה צוה אותנו ע"י משה רבינו שנמול כמו שמל אברהם אבינו ע"ה וכן גיד הנשה אין אנו הולכים אחר איסור יעקב אבינו אלא מצות משה רבינו ע"ה הלא תראה מה שאמרו תרי"ג מצות נאמרו לו למשה מסיני וכל אלו מכלל המצות:

חתם סופר

אמרן לו בסיני נאמר אלא שנכתב במקומו. עדמב"ם פי' המשנה הקביר בעוב קבות רבנן דס"ל כל המצות שנאמרו קודם ומתן תורה אפי' מילה שאמר הקב"ה לאבע"ה אין אנו מקיימים הואיל ונצטוה בה אבע"ה אלא מפני שחזר ונאמרה לנרע"ה ובפ' אמרו הרי"ג מצות נאמרה למשה בסיני דוקא אלו דבריו ז"ל ולפ"ז היינו לרבנן אבל ר' יהודה לא ס"ל כן אלא ליעקב נאמרה מפי הקב"ה ומשה נאסרה לנו. ובהלי' מלכים כי רמב"ם דיעקב אבינו הוסיף מצות גיד הנשה והקשה לח"מ הא קי"ל בסיני נאמר. ולפ"ל מ"מ יעקב הנהיג עצמו ובניו לאסור ג"ה אלא בסיני נצטוינו על זה וסיים שאינו יודע מכ"ל לרמב"ם הא. ולכאורה יש רמז בלשון הקדא מדאמר ע"כ כל יאכלו ב"י את ג"ה וכו' עד היום הזה. וק' במלה שבלעוינו מה שייך לומר עד היום הזה פשיטא שאוצה הגוף הוא נלחים אע"כ הנהיגו כן בני ישראל מיד ואח"כ נצטוו על ככה בסיני ועל המנהג הראשון כ' מרע"ה עד היום הזה יום ומתן תורה עדיין אינם אוכלין ג"ה ממנהגם הראשון ועתה נצטוו על ככה. ומדקרו להו בני ישראל ס"מ בסיני נאמר ומדכתיב עד היום הזה דנהגו כן מקדמת דנא אלא נפ"ז בין למר ובין למר נאסרו קודם מתן תורה לר' יהודה מצוי הס"ת ולרבנן ממנהגא אלא דל"ע קלת נעיל ל"א ע"א דקאמר והכן עול ג"ה בפניהם כמ"ד ג"ה נאסר נב"ש משמע איכא מ"ד דלא נאסר ולהכ"ל ליכא למ"ד דהאחר לחם ג"ה. וי"ל מה שהנהיגו מעצמם לא קיימו אלא בא"י ולא בח"ל משא"כ למ"ד ג"ה נאסר ומפי הקב"ה נאסר להם אפי' בח"ל ובמלרים:

רמב"ם הלכות מלכים פ"ט ה"א

אברהם. בא אברהם ונצטוה יתר על אלו במילה. והוא התפלל שחרית. ויצחק הפריש מעשר והוסיף תפלה אחרת לפנות היום. ויעקב הוסיף גיד הנשה והתפלל ערבית. ובמצרים נצטוה עמרם במצות יתירות. עד שבא משה רבינו ונשלמה תורה על ידו: **ב** בֶּן נח שעבד

לחם משנה

דאברהם קיים הכל: ויעקב הוסיף גיד הנשה וכו'. קשה דבפרק גיד הנשה אמרו (דף ק':) נוהג בטהורה ואינו נוהג בטמאה ר' יהודה אומר אף בטמאה אמר ר' יהודה והלא מבני יעקב נאסר גיד הנשה וכו' אמרו לו בסיני נאמר אלא שנכתב במקומו משמע דלא נאסר אלא בסיני וליעקב לא נאסר אלבא דרבנן דקי"ל כוותייהו וא"כ איך כתב רבינו דיעקב הוסיף גיד הנשה וכי תימא דהוסיף מדעתו קאמר מ"מ קשה מנא ליה לרבינו הא ול"ע:

חבצלת השרון פרשת וזאת הברכה עמ' א'קכג

אכן עדיין לא נתיישבו דברי הר"מ בהלכות מלכים, דמתבאר בכל דבריו שמשה לא נתן את כל התורה והמצוות מחדש, כי בתחילה ניתנו ז' מצוות מילה וגיד הנשה, ובא משה ונשלמה תורה על ידו, ומשמע דמשה השלים התורה, אך תחילתה באה ממקודם, ואילו למש"כ הר"מ בפיה"מ נמצא שרק מסיני נצטוו, וא"כ בסיני לא נשלמה התורה אלא ניתנה תורה, ויש לדחוק, ויעוין בבית האוצר [ח"א ע' ה' וע' ח'], וצ"ע.

והנראה בזה עוד, [ועיקרי הדברים שמענו ממו"ר הגר"מ שפירא], דחובת המצוות באה לנו מכח ב' חיובים, א. קבלת התורה, שבה נתחייבנו לקיים את כל התורה, ותורה אחת היא הכוללת כל תרי"ג מצוות אשר ניתנו לנו ע"י משה, וזהו דכתיב תורה ציוה לנו משה, ב. קבלת המצוות, שבזה ניתנה כל מצוה ומצוה מתרי"ג מצוות במסויים. ובזה הוא שכתב הר"מ בהלכות מלכים שכמה מצוות באו לנו מהנחלת האבות, וכפי שיבואר.

עונג יו"ט סי' עו

קשה טובא על דבריו ז"ל דהא חזינן דת"ק ור"י תלו טעם פלוגתתם בזה דת"ק סובר דאינו נוהג בטמאה משום דסובר דבסיני נאסר ור"י סובר דלבני יעקב נאסר להכי סובר דנוהג גם בטמאה. אבל הכל מודים דאי נאסר לב"י אז ודאי דנוהג גם בטמאה. א"כ איך כתב הרמז"ל דנאסר לבני יעקב ואפ"ה פסק דאינו נוהג בטמאה:

ולכאורה היה אפשר לומר דהרמז"ל סובר דכ"ע סברי דנאסר לב"י רק דפלוגתייהו מאימת נמשך האיסור אצלינו דרבי יהודא סובר לבני יעקב נאסר היינו שגם אצלינו נמשך האיסור מאזהרה דבני יעקב וכיון דהאיסור נמשך מאז ואז עדיין בהמה טמאה היתה מותרת ונהג בו איסור גיד גם עכשיו נוהג בו איסור גיד אף שנאסר בשר בהמה טמאה ולא בענין כלל שיהא בשרו מותר ורבנן סברי בסיני נאסר היינו שאצלינו אין נמשך האיסור מאזהרה דב"י רק מסיני וכיון שאזהרה דילן הוא מסיני ובסיני נאסר בהמה טמאה דרשינן מי שבשרו מותר גידו אסור אבל מי שבשרו אסור גידו מותר. ואע"ג דעד סיני היה אסור גם גידו של בהמה טמאה מ"מ כיון שאזהרה דילן אינו נמשך מב"י רק מסיני אנו יכולין לומר דעד סיני נוהג בבהמה טמאה ומסיני שנאסר הבשר אין הגיד אסור והרי מצינו גבי איסור